

TERUGBLIK

In de laatste maand van 2019 kijken wij - de vrijwilligers van Stichting Zendingserfgoed - terug op een jaar waarin we zeer intensief bezig zijn geweest met de tentoonstelling *Molukse Kerk in de Polder - Molukse kerken in Nederland en hun wortels in de Molukken*. In deze nieuwsbrief leest u over enkele van deze bezigheden. De tentoonstelling is tot en met 12 december nog te zien in Gennep. Via genoemde activiteiten kwamen er weer nieuwe zaken op ons pad, zoals een archief-project op Saparua.

We mochten in het zendings-erfgoedhuis in Zuidland weer een aantal belangstellende gasten ontvangen en de collectie werd uitgebreid met, onder andere, voorwerpen uit Papua.

We prijzen ons gelukkig met een uitbreiding van het bestuur in de persoon van de heer Albert Ferwerda. In deze nieuwsbrief stellen wij hem aan u voor. Ook het vrijwilligersteam in Zuidland kreeg extra mankracht.

Het object van de maand komt - hoe kan het anders - uit de Molukken.

En het is weer december, mogelijk bent u bereid ons financieel te ondersteunen: het banknummer staat onderaan deze pagina(s).

*Hylkje Steensma,
secretaris*

TENTOONSTELLING ASSEN en GENNEP

Banners op de tentoonstelling

De derde locatie van de reizende tentoonstelling *Molukse Kerk in de Polder* was Assen. In de bibliotheek van De Nieuwe Kolk waren op maandag 21 oktober bij de opening ruim 70 personen aanwezig. Na een inleiding, door Huub Lems, over het doel, de inhoud en de totstandkoming van de tentoonstelling, werd het bijbehorende boek aangeboden aan burgemeester Marco Out van Assen. De heer Out – uiteraard waren wij zeer vereerd met zijn aanwezigheid – vertelde vervolgens boeiend en op humoristische wijze over zijn eerste kennismaking, lang geleden, met Molukse jongeren.

Marco Out ontvangt het boek

Na het vertonen van onze documentaire en de informatieve clips, werd het boek vervolgens ook aan de aanwezige Molukse predikanten uit Assen, en aan een dochter van een oud-predikant, aangeboden. Een aantal leden van de GIM (Evangelisch Molukse Kerk) in Assen had, speciaal voor deze gelegenheid, een fluitorkestje opgericht. Zij brachten twee overbekende, christelijke melodien ten gehore. En er werd met begeleiding van een *tifa* (= trommel) en gitaar door de aanwezigen een Moluks lied gezongen.

Tifa- en gitaarmuziek

De tentoonstelling in Assen is zeer goed bezocht.

Op donderdag 21 november was de opening op de laatste tentoonstellingslocatie, in de kenniskeuken van de bibliotheek van Biblio Plus in Gennep.

Tijdens het inmiddels gebruikelijke openingsprogramma werd het eerste exemplaar van ons boek overhandigd, deze keer aan Julia Tomasila. Zij hield

tijdens het vervolgprogramma, dat was georganiseerd in het kader van 'Het Jaar van de Ontmoeting in Gennep', een zeer interessante lezing over de komst van de eerste Molukkers naar Gennep. Tijdens deze lezing werden afbeeldingen uit voorbije jaren vertoond die, bij een deel van de aanwezigen, veel herinneringen opriepen.

De avond, die verder werd verzorgd door Molukse inwoners van Gennep, werd afgesloten met muziek, zang, dans en een modeshow. Deze avond was zeer geslaagd en, met ruim 130 bezoekers, ook goed bezocht.

Publiek in Gennep

WISSEL- TENTOONSTELLING

Naast het verzamelen en beheren van objecten die tot het erfgoed van de protestantse zending behoren, vinden wij het belangrijk dat die spullen ook getoond worden. In de Welkomskerk in Zuidland worden regelmatig wisseltentoonstellingen ingericht.

Met ingang van Advent is daar nu een drieluik te zien van Aziatische verbeeldingen van Kerst: uit China drie 'geknipte verhalen' van kunstenaar He Qi, uit Nepal drie batik, die afkomstig zijn uit een anoniem, christelijk kunstatelier. En uit Indonesië hangt er een schilderij in de Balinese wajang stijl van I Ketut Lasia. Dit schilderij staat ook op de decemberpagina van de Zendingserfgoedkalender 2019.

De herders horen het blijde nieuws, Nepal anoniem

Kerken en/of kerkelijke groeperingen in Nederland kunnen bij ons materiaal lenen voor exposities rond een bepaald thema of land, waar Nederlandse zendingsinstanties relaties mee hebben, of hebben gehad. Wij geven, desgewenst, ook advies.

NIEUW BESTUURSLID

Het is (eindelijk!) gelukt om een nieuw bestuurslid voor onze stichting te vinden, in de persoon van Albert Ferwerda. We zijn erg blij met deze – nodige – uitbreiding. Albert is theoloog. Samen met echtgenote Dineke (ook theoloog) werkte hij onder meer in Bangladesh, Londen, Ghana en als gemeentepredikant in een aantal kerkelijke gemeenten in Nederland.

Het inrichten van de tentoonstelling in Assen

Wim Langstraat, die zich dit jaar bij het vrijwilligersteam in Zuidland heeft gevoegd, hielp volop mee met de inrichting van de verschillende tentoonstellingslocaties.

BEZOEKERS

De afgelopen periode konden wij in het zendings-erfgoedhuis weer een aantal geïnteresseerde bezoekers verwelkomen. Deze keer noemen we Marja Vos en Corrie Dribergen-Huistra.

Marja was, als verpleegkundige, 12 jaar lang werkzaam in dienst van de zending, in Pakistan en in Afghanistan. Zij kon ons meer vertellen over de achtergrond van bepaalde voorwerpen uit de collectie. Corrie is de zuster van de vorig jaar overleden Trijntje Huistra. Zij wilde graag eens komen kijken hoe de door Trijntje nagelaten Papua-collectie bij ons een plaatsje heeft gevonden. Voor de gelegenheid was er in het zendingserfgoedhuis een mini-tentoonstelling met een deel van de voorwerpen uit Papua ingericht. Corrie bracht bij het bezoek nog meer voorwerpen mee voor de collectie.

Corrie met een aantal vrijwilligers

ZENDINGSERFGOED-KALENDER

De Zendingserfgoedkalender 2020 is nog niet uitverkocht! De kalender, met illustraties van Jayashree Jayapaul uit Madurai, in India, kunt u nog bestellen voor 9 euro per stuk, exclusief verzendkosten. Ook het bijbehorende informatieve weekboekje met nog eens 52

van haar schilderijen, met daarbij een korte overdenking, is nog te bestellen via de website onder het kopje Kalender 2020.

'Ruth en Naomi' door Jayashree Jayapaul

HET OBJECT VAN DE MAAND

Een onderdeel van de tentoonstelling *Molukse kerk in de polder* is het kledingrek. Hylkje Steensma, die dit jaar enkele weken op de Molukken verbleef, ter voorbereiding op de tentoonstelling, nam een aantal kledingstukken mee die, tot op heden, als kerkkleding worden gedragen. Zwarte kerkkleding is op de Molukken, zeker in de stad Ambon, niet meer standaard maar op de kleinere eilanden gaan veel mensen nog in het zwart ter kerke.

De kerkenraad van Ouwe (Saparua)

Kerkenraadsleden gaan zeker in het zwart gekleed.

Dames dragen over hun zwarte bloes een soort sjerp, die versierd is met kraaltjes en pailletten, een *kain pikul*. Deze *kain pikul* wordt gedragen over de linkerschouder. Iemand die in de rouw is, draagt hem over de rechter schouder. Men vertelde ons dat dit gebruik het meedragen van het kruis van Jezus symboliseert.

De mannen dragen bij hun zwarte broek een zwart jasje met daar onder een wit overhemd zonder kraag, een *baju baniang*.

Kerkgangster op Saparua

ARCHIEFPROJECT

Tijdens het bezoek aan de Molukken werd ons, in het classiskantoor op Saparua, een groot aantal mappen met archiefstukken getoond.

In het verleden is er door de Nederlandse protestantse kerken ruim aandacht besteed aan de inventarisering van

oude kerkelijke archieven in Nederlands-Indië. Een door oud-zendingsarbeiders opgerichte werkgroep publiceerde al een aantal omvangrijke bronnenuitgaven en andere documenten. Volgens onze begeleider waren de archieven op Saparua destijds over het hoofd gezien.

We mochten de stapels paperrassen inkijken en we lazen namen van Molukkers die in de 18^e en 19^e eeuw zijn gedoopt, belijdenis hadden gedaan, in het huwelijk waren getreden en de namen van overledenen. Allemaal in een keurig handschrift, heel secuur bijgehouden. Een kostbare bron van informatie, niet in het minst voor de in Nederland wonende Molukkers.

Er van overtuigd zijnde dat dit materiaal niet verloren mag gaan, hebben we geprobeerd in Nederland fondsen te zoeken voor een archiefsysteem.

Als spin-off van het bezoek is inmiddels, met steun van het Programma Gedeeld Cultureel Erfgoed van het Nationaal Archief in Den Haag, opdracht gegeven aan een gespecialiseerd bureau om deze documenten op Saparua te digitaliseren om ze zo veilig te stellen.

Archiefstukken op Saparua

DECEMBER

De laatste maand van het jaar is voor ons weer het moment om u er aan te herinneren, dat wij een stichting zijn zonder vaste inkomsten. Alle medewerkers zijn vrijwilliger; onze kosten worden betaald uit donaties en de inkomsten van de kalenderverkoop.

Wij staan geregistreerd als een culturele ANBI instelling, hierdoor mag u fiscaal nog wat extra van uw gift aftrekken. De bankgegevens staan onderaan de pagina.

Uw gift is welkom!

*De vrijwilligers van het
Zendingserfgoedhuis
wensen u*

*Gezegende Kerstdagen en
een Voorspoedig 2020!*